

MODIFICACIÓ DE LA NORMATIVA MARC DE TREBALLS FINAL DE GRAU I FINAL DE MÀSTER DE LA UNIVERSITAT POLITÈCNICA DE VALÈNCIA

(Aprovat pel Consell de Govern en la sessió de 28 de maig de 2015)

El Consell de Govern de 7 de març de 2013 s'aprovà la Normativa Marc de Treballs Final de Grau i Final de Màster de la Universitat Politècnica de València que regula les condicions de matrícula, assignació, tutela, presentació i defensa dels TFG o TFM dels estudiants de la Universitat.

En el breu temps transcorregut des de l'aprovació, i una vegada aplicada, s'han detectat llacunes o aspectes que podrien ser objecte de modificació per al millor desplegament d'algunes de les prescripcions contingudes en la dita normativa.

L'activitat de tutela d'un TFG o TFM és, evidentment, una activitat docent més, com és la impartició de qualsevol altra assignatura continguda en un pla d'estudis. Per això, la normativa estableix, com a condició per a exercir aquesta tutela, la del caràcter docent (PDI) del tutor. Únicament en el cas que el treball es realitze en institucions externes es preveu la possibilitat que hi haja un cotutor no docent. En aquest cas, aquesta figura no docent és imprescindible per a assegurar el aprofitament correcte de l'activitat de l'estudiant. Ço és, es tracta de protegir l'activitat de l'estudiant, no d'afavorir l'activitat del cotutor. Tanmateix, es poden donar circumstàncies en què la participació i col·laboració de personal no docent en suport de la tasca del tutor poguera ajudar una millor i més eficaç consecució dels objectius d'aprenentatge plantejats en un TFG o TFM. Aquest és el cas, per exemple, d'activitats que requereixen un desenvolupament experimental o instrumental per a l'execució correcta del quall es requereix del maneig de determinades màquines o instal·lacions. En aquests casos, sembla aconsellable o, fins i tot, recomanable que el tutor dispose de la col·laboració de personal, no necessàriament docent, però expert coneixedor del funcionament o els protocols que regeixen l'ús d'aquests mitjans. En aquest sentit, s'incorpora a la normativa la possibilitat que un TFG o TFM tinga el suport d'un director experimental com a persona de suport a l'activitat docent del tutor.

Amb la intenció d'afavorir la dimensió internacional de totes les titulacions, en general, i més concretament les de caràcter interuniversitari amb participació d'universitats o institucions científiques estrangeres, sembla convenient que la possibilitat d'incorporar un professional extern de prestigi reconegut s'amplie i es facilite que, no solament professionals sinó també professors o investigadors externs, puguen formar part dels tribunals de qualificació.

Finalment, l'addicional segona de la Normativa establia l'obligatorietat de concentrar les classes de les assignatures que compartiren el mateix curs i període temporal

MODIFICACIÓN DE LA NORMATIVA MARCO DE TRABAJOS FIN DE GRADO Y FIN DE MÁSTER DE LA UNIVERSITAT POLITÈCNICA DE VALÈNCIA

(Aprobado por el Consejo de Gobierno en sesión de 28 de mayo de 2015.)

En Consejo de Gobierno de 7 de marzo de 2013 se aprobó la Normativa Marco de Trabajos Fin de Grado y Fin de Máster de la Universitat Politècnica de València que regula las condiciones de matrícula, asignación, tutela, presentación y defensa de los TFG o TFM de los estudiantes de la Universidad.

En el breve tiempo transcurrido desde su aprobación, y una vez aplicada, se han detectado lagunas o aspectos que podrían ser objeto de modificación para el mejor desarrollo de algunas de las prescripciones contenidas en dicha normativa.

La actividad de tutela de un TFG o TFM es, evidentemente, una actividad docente más, como lo es la impartición de cualquier otra asignatura contenida en un plan de estudios. Es por ello que la normativa establece, como condición para ejercer esa tutela, la del carácter docente (PDI) del tutor. Únicamente en el caso de que el trabajo se realice en instituciones externas se contempla la posibilidad de que exista un co-tutor no docente. En este caso esta figura no docente es imprescindible para asegurar el correcto aprovechamiento de la actividad del estudiante. Esto es, se trata de proteger la actividad del estudiante, no de primar la actividad del co-tutor. No obstante, pudieran darse circunstancias en las que la participación y colaboración de personal no docente en apoyo de la tarea del tutor pudiera ayudar a una mejor y más eficaz consecución de los objetivos de aprendizaje planteados en un TFG o TFM. Este sería el caso, por ejemplo, de actividades que requieran de un desarrollo experimental o instrumental para cuya correcta ejecución se requiera del manejo de determinadas máquinas o instalaciones. En estos casos, parece aconsejable o, incluso, recomendable que el tutor cuente con la colaboración de personal, no necesariamente docente, pero experto conocedor del funcionamiento o los protocolos que rigen el empleo de tales medios. En este sentido se incorpora en la normativa, la posibilidad de que un TFG o TFM cuente con el apoyo de un Director Experimental como persona de apoyo a la actividad docente del tutor.

Con la intención de favorecer la dimensión internacional de todas las titulaciones, en general, y más concretamente de aquellas de carácter interuniversitario con participación de universidades o instituciones científicas extranjeras, parece conveniente que la posibilidad de incorporar a un profesional externo de reconocido prestigio se amplíe facilitando que, no sólo profesionales, sino también profesores o investigadores externos puedan formar parte de los tribunales de calificación.

Finalmente, la adicional segunda de la Normativa establecía la obligatoriedad de concentrar las clases de las asignaturas que compartieran el mismo curso y periodo

amb el TFG o TFM. El motiu fonamental d'aquesta exigència ha de veure amb la necessitat de visualitzar, per part del professorat i de l'alumnat, el temps que necessàriament s'ha de dedicar a la tasca de realitzar el TFG o del TFM, amb l'objectiu de no allargar més de l'establert en els plans d'estudi respectius la finalització del treball. Resulta evident que cal insistir en aquest objectiu, tant en els graus com en els màsters. No obstant això, es donen dues circumstàncies que aconsellen mantenir obligatori aquest plantejament en el cas dels graus, però flexibilitzar-lo en el cas dels màsters. D'una banda, amb la reglamentació actual és necessari haver obtingut el títol de grau per a poder sol·licitar plaça en un màster. Aquest fet provoca que la necessitat de completar en termini el TFG siga més peremptòria que en el cas dels màsters. De l'altra, la durada dels màsters (entre un i dos cursos) i l'enorme variabilitat d'assignació d'ECTS al TFM (a diferència del que ocorre en el cas dels graus) puguen dificultar, en algunes circumstàncies, l'organització docent que resulte de la concentració de les classes en una part del semestre. Per aquest motiu, en el cas dels màsters sembla més aconsellable deixar a criteri de l'ERT, en cada cas particular, la necessitat o la conveniència de concentrar la docència d'aquestes assignatures que comparteixen programació temporal amb el TFM.

En conseqüència, es proposa modificar la Normativa Marc de Treballs Final de Grau i Final de Màster en els termes següents:

Primer. S'afegeix un apartat 6 i es modifica la numeració dels apartats següents de l'article 4 "Tutors", que quedaria redactat de la manera següent:

Article 4. Tutors

1. Quan part o la totalitat dels ECTS assignats a la matèria s'organitzen mitjançant treball autònom i tutelat, per a realitzar-ne el TFG o TFM, els estudiants disposen de la direcció d'un tutor acadèmic que supervisa el treball acadèmic i els dona suport en la gestió administrativa. És responsabilitat de l'ERT assignar tutors a tots els estudiants matriculats en la matèria TFG o TFM quan aquesta té ECTS assignats a treball autònom i tutelat.
2. Optativament, en els TFG i TFM realitzats a la UPV es pot assignar un únic cotutor acadèmic. Excepcionalment, quan la complexitat del treball així ho aconsella o quan es donen circumstàncies que ho mereixen a judici de la CAT, es pot assignar més d'un cotutor acadèmic.
3. En els TFG i TFM realitzats en altres universitats o en empreses o institucions externes a la UPV, hi ha d'haver obligatòriament i addicionalment un cotutor extern amb relació contractual amb la institució o l'empresa en què es desenvolupa el dit treball.
4. Pot ser tutor de TFG o TFM el professorat que im-

temporal con el TFG o TFM. El motivo fundamental de esta exigencia tiene que ver con la necesidad de visualizar, por parte del profesorado y del estudiantado, el tiempo que necesariamente debe dedicarse a la tarea de realizar el TFG o del TFM, con el objetivo de no alargar más de lo establecido en los respectivos planes de estudio la finalización del trabajo. Resulta evidente que hay que insistir en este objetivo, tanto en los Grados como en los Másteres. Sin embargo, se dan dos circunstancias que aconsejan mantener como obligatorio este planteamiento en el caso de los Grados, pero flexibilizarlo en el caso de los Másteres. Por un lado, con la reglamentación actual es necesario haber obtenido el título de Grado para poder solicitar plaza en un Máster. Este hecho hace que la necesidad de completar en plazo el TFG sea más perentoria que en el caso de los Másteres. Por otra parte, la duración de los Másteres (entre uno y dos cursos) y la enorme variabilidad de asignación de ECTS al TFM (a diferencia de lo que ocurre en el caso de los Grados) pueden dificultar, en algunas circunstancias, la organización docente que resulte de la concentración de las clases en una parte del semestre. Por este motivo, en el caso de los Másteres parece más aconsejable dejar a criterio de la ERT, en cada caso particular, la necesidad o la conveniencia de concentrar la docencia de esas asignaturas que comparten programación temporal con el TFM.

En consecuencia, se propone modificar la Normativa Marco de Trabajos Fin de Grado y Fin de Máster en los siguientes términos:

Primero. Se añade un apartado 6 y se modifica la numeración de los siguientes apartados del artículo 4 "Tutores", que quedaría redactado del siguiente modo:

Artículo 4. Tutores

1. Cuando parte o la totalidad de los ECTS asignados a la materia se organicen mediante trabajo autónomo y tutelado, para la realización de su TFG o TFM, los estudiantes contarán con la dirección de un tutor académico que supervisará el trabajo académico y les dará apoyo en la gestión administrativa. Es responsabilidad de la ERT asignar tutores a todos los estudiantes matriculados en la materia TFG o TFM cuando esta tenga ECTS asignados a trabajo autónomo y tutelado.
2. Optativamente, en los TFG y TFM realizados en la UPV podrá asignarse un único cotutor académico. Excepcionalmente, cuando la complejidad del trabajo así lo aconseje o cuando se den circunstancias que lo merezcan a juicio de la CAT, podrá asignarse más de un cotutor académico.
3. En los TFG y TFM realizados en otras universidades o en empresas o instituciones externas a la UPV, deberá existir obligatoria y adicionalmente un cotutor externo con relación contractual con la institución o empresa en la que se desarrolle dicho trabajo.
4. Podrá ser tutor de TFG o TFM el profesorado que

parteix docència en el títol o en títols del mateix àmbit, o l'ha impartit en els dos cursos anteriors, o està adscrit a l'ERT. Addicionalment, per a ser tutor d'un TFM amb orientació investigadora s'ha de posseir el grau de doctor.

5. Pot actuar com a cotutor acadèmic qualsevol membre del PDI de la UPV. En el cas de TFM amb orientació investigadora el cotutor acadèmic ha de posseir el grau de doctor.
6. Addicionalment, quan les circumstàncies així ho aconsellen, a judici de l'ERT i per a facilitar l'adquisició dels objectius i resultats d'aprenentatge previstos en la realització del TFG o TFM, pot actuar com a director experimental qualsevol persona pertanyent o vinculada a la Universitat Politècnica de València que acredite els coneixements i l'experiència necessaris per a col·laborar amb el tutor i donar-ne suport a l'activitat de tutela. La figura de director experimental no implica cap tipus de reconeixement en l'índex d'activitat docent ni de certificat de docència impartida.
7. Per a poder actuar com a cotutor extern s'han d'acreditar els coneixements o l'experiència suficients per a poder desenvolupar adequadament la labor de tutela.
8. Està obligat a actuar com a tutor dels TFG i TFM que li assignen tot el professorat a temps complet que imparteix docència en el títol a què correspon el TFG o TFM. També pot actuar com a tutor el professorat a temps parcial que imparteix docència en el títol.
9. Són deures dels tutors i cotutors:
  - Tutelar l'alumne i efectuar-ne un seguiment periòdic de la labor.
  - Facilitar a l'alumne les orientacions i indicacions adequades per a desenvolupar el seu treball.
  - Vetllar per la qualitat i l'originalitat del TFG o TFM.
  - Reconèixer adequadament les aportacions de l'alumne en els resultats que es deriven del seu TFG o TFM.
  - Col·laborar activament amb la resta de cotutors, si és el cas, i coordinar la labor de tutela de l'alumne.
  - Informar sobre el treball realitzat i la procedència de l'exposició i defensa, amb caràcter previ a aquesta.
  - Participar, si és el cas, en el tribunal qualificador del TFG o TFM i en la resta de processos en què han d'intervenir, en funció de la seua labor com a tutors.

imparta docència en el títol o en títols del mismo ámbito, o la haya impartido en los dos cursos anteriores, o esté adscrito a la ERT. Adicionalmente, para ser tutor de un TFM con orientación investigadora deberá ostentarse el grado de Doctor.

5. Podrá actuar como cotutor académico cualquier miembro del PDI de la UPV. En el caso de TFM con orientación investigadora el cotutor académico deberá ostentar el grado de Doctor.
6. Adicionalmente, cuando las circunstancias así lo aconsejen, a juicio de la ERT y para facilitar la adquisición de los objetivos y resultados de aprendizaje previstos en la realización del TFG o TFM, podrá actuar como Director Experimental cualquier persona perteneciente o vinculada a la Universitat Politècnica de València que acredite los conocimientos y la experiencia necesarios para colaborar con el tutor y apoyar su actividad de tutela. La figura de Director Experimental no conllevará ningún tipo de reconocimiento en el Índice de Actividad Docente ni de Certificación de docencia impartida.
7. Para poder actuar como cotutor externo se deberán acreditar los conocimientos o la experiencia suficientes para poder desarrollar adecuadamente la labor de tutela.
8. Estará obligado a actuar como tutor de los TFG y TFM que se le asignen, todo el profesorado a tiempo completo que imparta docencia en el título al que corresponda el TFG o TFM. También podrá actuar como tutor el profesorado a tiempo parcial que imparta docencia en el título.
9. Serán deberes de los tutores y cotutores:
  - Tutelar al alumno, efectuando un seguimiento periódico de su labor.
  - Facilitar al alumno las orientaciones e indicaciones adecuadas para el desarrollo de su trabajo.
  - Velar por la calidad y la originalidad del TFG o TFM.
  - Reconocer adecuadamente las aportaciones del alumno en los resultados que se deriven de su TFG o TFM.
  - Colaborar activamente con el resto de cotutores, en su caso, y coordinar la labor de tutela del alumno.
  - Informar sobre el trabajo realizado y la procedencia de su exposición y defensa, con carácter previo a la misma.
  - Participar, en su caso, en el tribunal calificador del TFG o TFM y en el resto de procesos en los que deban intervenir, en función de su labor como tutores.

- Comunicar a la Comissió Acadèmica del Títol qualsevol circumstància rellevant sobre el desenvolupament del TFG o TFM que tutel·len.
- Vetllar perquè la durada i extensió del TFG o TFM s'ajuste a la seua càrrega lectiva en ECTS.

10. Són drets dels tutors i cotutors:

- Establir i traslladar a l'alumne les pautes, criteris i metodologia que considere més adequats per a elaborar el treball.
- Rebre informació completa i puntual del progrés realitzat per l'alumne, així com dels resultats obtinguts.
- Ser informats, si és el cas, sobre la sol·licitud de revocació com a tutor presentada per un alumne sota la seua tutoria.
- Ser informats sobre l'anul·lació de la matrícula corresponent als TFG o TFM que tutel·len.
- Ser informats sobre les baixes de TFG o TFM que tutel·len en l'oferta anual de treballs publicada per la Comissió Acadèmica de Títol (CAT), pel transcurs del termini màxim per a la presentació i defensa d'aquests previst en l'article 7.16.
- Sol·licitar motivadament la revocació de l'assignació d'un TFG o TFM del qual és tutor.
- Rebre el reconeixement que pertoca per la labor de tutoria, com a part de la dedicació docent i investigadora del professorat.
- Ser oïts en els assumptes que afecten l'activitat que desenvolupen els alumnes que tutel·len en el marc del TFG o TFM.

11. La labor de tutela o cotutela acadèmica està limitada a un màxim de 10 TFG i/o TFM per curs acadèmic.

12. La labor de tutela acadèmica dels TFG i TFM ha de ser reconeguda d'acord amb el que a aquest efecte approve el Consell de Govern de la UPV.

13. En cas de baixa prolongada o finalització de la relació contractual amb la UPV, el departament a què està adscrit un tutor és el responsable de proposar-ne a l'ERT la substitució temporal o permanent.

Segon. Es modifica l'apartat 2 de l'article 5 "Tribunals de qualificació", que quedaria redactat de la manera següent:

2. Els tribunals de qualificació estan constituïts entre 3 i 5 membres del PDI pertanyents al cos de funcionaris, o que tinguen contracte indefinit, o formen part del col·lectiu de professors associats. Entre aquests membres del tribunal de qualificació es pot incloure

- Comunicar a la Comisión Académica del Título cualquier circunstancia relevante sobre el desarrollo del TFG o TFM que tutel·lan.
- Velar porque la duración y extensión del TFG o TFM se ajuste a su carga lectiva en ECTS.

10. Serán derechos de los tutores y cotutores:

- Establecer y trasladar al alumno las pautas, criterios y metodología que considere más adecuados para la elaboración del trabajo.
- Recibir información completa y puntual del progreso realizado por el alumno, así como de los resultados obtenidos.
- Ser informados, en su caso, de la solicitud de revocación como tutor presentada por un alumno bajo su tutoría.
- Ser informados de la anulación de la matrícula correspondiente a los TFG o TFM que tutel·len.
- Ser informados de las bajas de TFG o TFM que tutel·len en la oferta anual de trabajos publicada por la Comisión Académica de Título (CAT), por el transcurso del plazo máximo para la presentación y defensa de los mismos previsto en el artículo 7.16.
- Solicitar motivadamente la revocación de la asignación de un TFG o TFM del que es tutor.
- Recibir el reconocimiento que proceda por la labor de tutoría, como parte de la dedicación docente e investigadora del profesorado.
- Ser oídos en los asuntos que afecten a la actividad que desarrollen los alumnos que tutel·len en el marco del TFG o TFM.

11. La labor de tutela o cotutela académica estará limitada a un máximo de 10 TFG y/o TFM por curso académico.

12. La labor de tutela académica de los TFG y TFM deberá ser reconocida de acuerdo con lo que a tal efecto apruebe el Consejo de Gobierno de la UPV.

13. En caso de baja prolongada o finalización de la relación contractual con la UPV, el departamento al que estuviere adscrito un tutor será el responsable de proponer a la ERT la sustitución temporal o permanente del mismo.

Segundo. Se modifica el apartado 2 del artículo 5 "Tribunales de calificación", que quedaría redactado del siguiente modo:

2. Los Tribunales de calificación estarán constituidos por entre 3 y 5 miembros del PDI pertenecientes al cuerpo de funcionarios, o que tengan contrato indefinido, o formen parte del colectivo de profesores asociados. Entre estos miembros del tribunal de ca-

un professional extern o un professor o investigador, en tots els casos de reconegut prestigi en l'àmbit professional o científic corresponent al títol.

Tercer. Es modifica la disposició addicional segona, que queda redactada de la manera següent:

Disposició addicional segona

Amb l'objecte de facilitar la realització i finalització del TFG en el curs acadèmic corresponent i en el temps estipulat pels ECTS assignats, la planificació de les activitats docents de les assignatures associades al mateix període lectiu i ubicades en el mateix curs que el TFG, es distribueixen de manera que durant el període temporal corresponent als ECTS assignats al TFG no es programe cap activitat docent ni avaluadora ordinària corresponent a les dites assignatures.

Així mateix, en funció de la durada del títol i de l'assignació d'ECTS al TFM, es recomana reservar l'espai temporal que correspon a la realització del TFM en les mateixes condicions indicades en el paràgraf anterior.

Quart. Disposició derogatòria Queden derogades les clàusules de les normatives particulars de les ERT aprovades amb anterioritat que contravenen les indicacions d'aquestes modificacions.

lificación podrá incluirse un profesional externo o un profesor o investigador, en todos los casos de reconocido prestigio en el ámbito profesional o científico correspondiente al título.

Tercero. Se modifica la disposición adicional segunda", que quedaría redactada del siguiente modo:

Disposición adicional segunda

Al objeto de facilitar la realización y finalización del TFG en el curso académico correspondiente y en el tiempo estipulado por los ECTS asignados, la planificación de las actividades docentes de las asignaturas asociadas al mismo periodo lectivo y ubicadas en el mismo curso que el TFG, se distribuirán de manera que durante el periodo temporal correspondiente a los ECTS asignados al TFG no se programe ninguna actividad docente ni evaluadora ordinaria correspondiente a dichas asignaturas.

Asimismo, en función de la duración del título y de la asignación de ECTS al TFM, se recomienda reservar el espacio temporal que corresponda a la realización del TFM en las mismas condiciones indicadas en el párrafo anterior.

Cuarto. Disposición derogatoria: Quedan derogadas las cláusulas de las Normativas particulares de las ERT aprobadas con anterioridad que contravengan lo indicado en estas modificaciones